

Demonstranten bij de poort van het detentiecentrum in Zeist.

FOTO: MENNO BAUSCH

Gecomplieeerde oefening in detentiecentrum Zeist

De samenwerking tussen het detentiecentrum in Zeist en de hulpverleningsdiensten is al jaren van een hoog niveau. Begrijpelijk, want als zich in deze hermetisch gesloten justitie-inrichting een incident voordoet, moeten de bedrijfshulpverlening en de externe hulpverleners snel en als een geoliede machine in actie komen. Om de samenwerking en afstemming verder te stroomlijnen, hielden de VRU en het detentiecentrum op 15 april een grootschalige samenwerkings-oefening onder de titel 'Triangel'. Een leerzame exercitie met onverwachte complicaties.

Het detentiecentrum Zeist is een van de landelijke justitiële inrichtingen waar onder andere uitgeprocedeerde vreemdelingen verblijven. Het centrum ligt letterlijk op de grens van de gemeenten Zeist en Soest, tegen de bebouwde kom van Soesterberg en daarom hebben beide gemeenten ook afspraken gemaakt over de bestuurlijke coördinatie bij calamiteiten.

Het detentiecentrum is een bijzonder complex, een combinatie van gevangenis en rechtbank, omgeven door hoge hekken en strenge beveiligingsmaatregelen. Doel van die beveiliging: de mensen die binnen zitten binnen houden en onbevoegden zoals activisten buiten houden. Maar hekken, tralies en hermetisch gesloten deuren zijn wel een barrière voor de hulpverlening in geval van brand. Dan komt alles aan op een perfect samenspel van de beveiliging en de interne bedrijfshulpverlening en de van buiten toesnellende hulpdiensten. Adequate opvang en begeleiding en probleemloze informatieoverdracht zijn dan essentieel.

Die zaken werden beoefend tijdens de oefening op 15 april. Een combinatie van de interne veiligheidsorganisatie, brandweer, politie, Koninklijke Marechaussee, ambulancezorg en GHOR en de gemeentelijke processen bevolkingszorg en voorlichting.

Paniek voorkómen

De VRU was de initiatiefnemer voor de oefening en vond in het management van het detentiecentrum een gewillige oefenpartner. "Gezamenlijke rampoefeningen zijn voor ons heel belangrijk", stelt mevrouw T. Stigters, locatiedirecteur van het detentiecentrum. "De harde les van de cellenbrand op Schiphol in 2005 was dat mensen die door de overheid in cellen worden ingesloten bij calamiteiten volledig afhankelijk zijn van hulp van buitenaf. Ons interne calamiteitenplan en de samenwerkingsafspraken met de gemeenten en de hulpdiensten van de veiligheidsregio zijn volledig geënt op het snel en verantwoord in veiligheid brengen van onze 'bewoners'."

Dat die samenwerking in de praktijk goed functioneert, bleek op 27 januari, toen het detentiecentrum door een echte brand werd getroffen. Dankzij snel ingrijpen van de goed opgeleide en getrainde beveiligers en de perfecte samenwerking met de brandweer, konden alle gedetineerden uit het getroffen cellenblok tijdig in veiligheid worden gebracht en kon de kleine binnenbrand snel worden bedwongen. Met die gebeurtenis nog in gedachten, stelde de directie van het detentiecentrum in de dagen vóór de oefening op 15 april alles in het werk om de gedetineerden te informeren over wat er stond te gebeuren. "Mensen die opgesloten zitten en afhankelijk zijn van hulp van buiten, kunnen gemakkelijk in paniek raken als ze rook- en vuurverschijnselen zien. Zeker na hun ervaring van 27 januari. Dat wilden we natuurlijk niet laten gebeuren."

Frequente oefeningen

De gedetineerden zelf namen niet deel aan de ontruimingsoefening. Gewoon- ▶

In dit nummer:

VRU

Multi-processen centraal tijdens OvD-dagen

pagina 3

brul

Mobiele trainingsunit voor manschapopleidingen

pagina 7

FOTO: WIL GROENHUIJSEN

bgs
Crisisbeheersing in het groenste deel van de regio

pagina 15

ghor
Wie doet wat bij een incident met gevaarlijke stoffen?

pagina 19

den en te evacueren bewoners en medewerkers werden gespeeld door figuranten. Het detentiecentrum houdt echter wel frequent oefeningen waarbij delen van het complex daadwerkelijk worden ontruimd. Bij elkaar 44 keer per jaar, zodat alle personeelsploegen voldoende kennis en ervaring

Ambulanceverpleegkundigen wachten voor de poort van het celledgebouw.

hebben om in noodsituaties snel en adequaat te handelen. Het detentiecentrum telt maximaal 550 bedden en mag worden beschouwd

als een 'complex' gebouw. Complex in indeling en vanwege de strenge veiligheidsmaatregelen en de vele gesloten deuren en hekken. Maar ook door de combinatie van twee functies in één gebouw. Behalve cellenblokken, bevat het complex namelijk ook een extra beveiligde rechtbank, waar ooit het roemruchte Lockerbie-proces plaatsvond, alsmede enkele zaken in de zware georganiseerde misdaad. Het oefenscenario op 15 april ging uit van een brand op het dak van het complex, ontstaan door werkzaamheden, juist op het moment dat een zwaar beveiligde rechtszitting aan de gang was en buiten de poort een protestdemonstratie werd gehouden tegen het asielbeleid. De brand sloeg over naar het celledgedeelte en zowel de rechtbank als de cellenblokken moesten worden ontruimd. Daarbij was de belangrijkste opgave voor de interne veiligheidsorganisatie en de hulpdiensten om het personeel van de rechtbank, verdachten, gedetineerden uit de cellenblokken en eventuele bezoekers bij de ontruiming goed gescheiden te houden. Bij de behandeling van de gewonden en het aansluitende registratieproces door gemeentelijke functionarissen, luisterde ook die regi-

Na redding lag de prioriteit van de brandweer bij het voorkomen van branduitbreiding.

stratie daarom heel nauw. Wie is wie en waar worden alle verschillende groepen opgevangen en welke bijzondere aandachtspunten en risico's neemt dit met zich mee? Een bijzonder element in de oefening was het 'ontzetten' van de rechtbankmedewerkers en de verdachte van de strafzaak. Om te voorkomen dat het in de chaos van het incident tot een gijzeling of ontsnapping kon komen, werden de rechters, advocaten en verdachten door een arrestatieteam in beveiligde snelle auto's afgevoerd.

Complicaties

De oefening was zorgvuldig en in detail gepland, zodat alle betrokken

partners zoveel mogelijk oefendoelen zouden kunnen behalen. Helaas gooide de werkelijkheid roet in het eten. Naast de oefendemonstranten bij de poort kwamen ook echte demonstranten tegen het asielbeleid naar het terrein, waardoor de politie en de Koninklijke Marechaussee hun aandacht daarheen moesten verleggen. Door de complicatie kende de oefening een vertraagde start en kwam de rol van de politieprocessen niet goed uit de verf.

Later in de oefening moesten ook een brandweerofficier en een tankautospuit uit Soest afhaken, omdat zij werden opgeroepen voor interregionale bijstand bij de grote duinbrand in Bergen. Oefenleider Jouke van Dijk noemt de complicaties lastig, omdat nu niet alle oefendoelen goed konden worden gemeten. Hij constateert dat de oefening ondanks de complicaties bijzonder nuttig en leerzaam was en dat veel dingen goed liepen, ten teken van de al jarenlang goede samenwerking tussen de brandweer en het detentiecentrum. Evaluatie van de oefening moet nog duidelijk maken welke aspecten voor verbetering vatbaar zijn.

Rob Jastrzebski